

Centres estrangers a les Illes Balears

María Valero

Aina Mascaró

RESUM

Les escoles estrangeres són un fenomen íntimament relacionat amb el caràcter internacional de l'educació i la població que viu a les Illes Balears. L'objectiu del present estudi és conèixer l'evolució i les característiques de les escoles estrangeres, en general i, de forma més específica, les de les Illes Balears. En total, a les Illes Balears hi ha catorze centres registrats per la Conselleria d'Educació i Universitat: dotze a Mallorca i dos a Eivissa. En aquest estudi han col·laborat quatre d'aquests centres (Eurocampus, Lycée Français, Morna International College i Collège Français d'Ibiza) facilitant informació sobre les seves característiques a partir d'entrevistes telefòniques. Aquestes escoles estan dissenyades d'acord amb l'estructura dels models d'ensenyança del país corresponent, encara que els continguts estan adaptats als àmbits nacional i local. La característica principal és la seva aposta pel bilingüisme com a vehicle d'aprenentatge i la possibilitat d'homologar els títols entre els respectius països i el sistema educatiu espanyol. A partir d'aquest estudi s'observa la falta d'informació per avaluar la situació de les escoles estrangeres a les Illes Balears. Se suggereix que és necessari generar estratègies per recollir informació i analitzar les implicacions educatives que tenen aquests centres en el sistema d'ensenyança nacional i local.

RESUMEN

Las escuelas extranjeras son un fenómeno íntimamente relacionado con el carácter internacional de la educación y la población que vive en las Islas Baleares. El objetivo del presente estudio es conocer la evolución y las características de las escuelas extranjeras, en general y, de forma más específica, las de las Islas Baleares. En total, en las Islas Baleares hay catorce centros registrados por la Conselleria d'Educació i Universitat: doce en Mallorca y dos en Ibiza. En este estudio han colaborado cuatro de estos centros (Eurocampus, Lycée Français, Morna International College y Collège Français d'Ibiza) facilitando información acerca de sus características a partir de entrevistas telefónicas. Estas escuelas están diseñadas basándose en la estructura de los modelos de enseñanza del país correspondiente, aunque los contenidos están adaptados a los ámbitos nacional y local. La característica principal es su apuesta por el bilingüismo como vehículo de aprendizaje y la posibilidad de homologar los títulos entre los respectivos países y el sistema educativo español. A partir de este estudio se observa la falta de información para evaluar la situación de las escuelas extranjeras en las Islas Baleares. Se sugiere que es necesario generar estrategias para recoger información y analizar las implicaciones educativas que tienen estos centros en el sistema de enseñanza nacional y local.

I. INTRODUCCIÓ

La literatura sobre les escoles estrangeres és molt escassa i ens trobam amb la necessitat de dur a terme estudis sobre aquest tema d'interès. Quant a l'origen de les escoles estrangeres, sabem que varen començar per atendre les necessitats educatives dels emigrants, però en l'actualitat s'obren a la ciutadania local oferint els seus mètodes pedagògics i el seu idioma com a arma diplomàtica. En l'actualitat, a Espanya hi ha 128 escoles que se situen en el Programa d'Educació Bilingüe: 84 centres de primària i 44 de secundària (Prieto, 2016).

Segons Reina i Román (2013), molts d'especialistes del llenguatge troben que conèixer dos idiomes aporta una riquesa estilística i lèxica. Aquesta varietat fa que els parlants bilingües es puguin expressar de forma més variada en la comunicació, i que siguin millors en transmissió d'informació, comprensió, verbalització, representació de la realitat, expressió de sentiments i potencials artístics, contrast contextual, accés a la interacció i individualització. Per tant, estudiar en dues llengües dona més habilitat lingüística, a més d'aportar el benefici de tenir la possibilitat de comunicar-se amb més gent, de la qual s'aprenen noves formes de veure i entendre el món, fet que afecta la plasticitat mental. En relació amb la interculturalitat, es coneixen altres normes de cortesia, to de veu, indicació de canvi de tema o activitat, etc. (Reina i Román, 2013).

A la literatura seguim trobant efectes positius i negatius del bilingüisme. Entre els efectes positius també destaquen la major consciència metalingüística (Lombardi, 1986), l'increment del control cognitiu, específicament el funcionament executiu (Bialystok, *et al.*, 2005) i la flexibilitat mental (Bialystok i Shapero, 2005). Els efectes negatius inclouen un decrement en la fluïdesa verbal (Gollan, Montonya i Werner, 2002) i un desenvolupament més lent del llenguatge (Toppelberg, *et al.*, 2002), per la qual cosa s'han de tenir en compte tots (Ardila, 2012). Curiosament, en la dècada de 1960, a les conclusions dels estudis predominaven més els efectes negatius, però aquests estudis es varen dur a terme amb infants bilingües poc equilibrats (per exemple, amb nivells de competència lingüística diferents en els dos idiomes) o infants bilingües de grups minoritaris i, per tant, els resultats no eren vàlids (Vásquez, 2009). Actualment, se sap que els efectes positius predominen i, com que es presenten habilitats metalingüístiques més desenvolupades, és una bona proposta desenvolupar programes que realment siguin bilingües.

Hi ha diferents models de bilingüisme: els assimilacionistes, en què s'utilitza una llengua per ensenyar i l'altra llengua com una matèria més; els programes de submersió, que es vehiculen a través de la llengua i la cultura dominants i es perden la llengua i la cultura pròpies, i els models pluralistes, en què les dues llengües són utilitzades igual (Reina i Román, 2013).

La importància d'aquestes escoles radica en el professorat, en dominar la llengua de forma nativa o molt avançada. Com indica Castro (2002), comptar amb professors que tinguin preparació lingüística i metodològica apropiada és d'especial rellevància tant per a les repercussions en el llenguatge com en els continguts. Ramos (2007) explica l'experiència de la Conselleria d'Educació de la comunitat autònoma d'Andalusia, que el 2005 donava via lliure a la creació de 400 centres bilingües per a l'ensenyança d'anglès, francès i alemany a les escoles públiques abans de 2008. L'ensenyament a les escoles tradicionals no és un mètode efectiu a l'hora d'aprendre una altra llengua; es tracta com una matèria més i el temps dedicat, així com la forma, no és suficient per dominar-la.

De totes maneres, degut a la falta de bibliografia, hem aprofundit en la característica d'aquestes escoles que fa als alumnes, almenys, bilingües o coneixedors d'una altra llengua no pròpia del territori, però les escoles estrangeres poden presentar moltes altres característiques, ja que es basen en un model diferent al territorial i, per tant, els trets també en són diferents.

L'objectiu d'aquest treball, doncs, és dur a terme una cerca sobre els centres estrangers en general, així com concretament els que hi ha a les Illes Balears, per conèixer dades de les seves

característiques i de la seva evolució. Posteriorment, es proposa dur a terme entrevistes als centres de les Illes Balears per obtenir-ne més informació concreta i veure l'estat de la qüestió actual territorial que presenten.

2. MÈTODE

2.1. Participants: persones i centres entrevistats

S'han entrevistat quatre persones amb diferents tipus de vinculació amb els centres. En el cas d'Eurocampus, la persona entrevistada té un càrrec administratiu i treballa a l'escola des de la seva inauguració, el 2002. Aquest centre manté una estreta relació amb el Col·legi Alemany de Barcelona i compta amb l'aprovació de la Conferència dels Ministres de Cultura dels Länder (estats federats) Alemanys.

L'entrevista del Lycée Français es va realitzar a Alexandre Debarre, el director de primària durant els últims anys, que també va estar al Lycée Français de Madrid, va exercir com a professor a França i compta amb més de quinze anys d'experiència en el món educatiu. El centre està homologat pel Ministeri d'Educació Francès. Recentment ha celebrat el 40è aniversari, i està a l'espera de traslladar-se a un nou edifici que està en construcció per a ampliació de les instal·lacions. Quant a Morna International College, es va entrevistar el director de l'escola, Adrian Massam, que porta cinc anys en aquest centre. A més té 28 anys d'experiència treballant en col·legis internacionals o britànics d'Espanya, ha estat director de tres centres i actualment és també el president del Comitè Executiu de l'Associació de Centres Britànics a Espanya, que organitza conferències i defensa els interessos dels centres britànics a Espanya. El centre es va fundar el 1973, però era una comunitat molt petita i centrada en la comunitat estrangera. Des de 2004 va canviar de nom i d'ubicació i va diversificar el tipus d'alumnat.

L'entrevista del Collège Français d'Ibiza es va realitzar a la directora de l'escola, Beatriz Gómez de Segura, que porta treballant tres anys en aquest centre. A més, té sis anys d'experiència com a directora a França, vuit anys com a consellera pedagògica i cinc anys com a professora de primària. El centre va sorgir a partir de l'Aliança Francesa d'Eivissa, i en els estatuts consta que es va fundar el 1987, quan es va constituir l'associació de pares.

2.2. Instruments

Per a la realització d'aquest estudi es va dissenyar una entrevista semiestructurada amb l'objectiu de recollir informació directament del personal implicat a les escoles. L'entrevista va ser elaborada a partir d'un estudi de Mascaró i Crespi (2016) sobre escoles lliures, que va ser publicat a l'Anuari de l'Educació de les Illes Balears el 2016. L'entrevista es va dividir en quatre parts:

1. Dades de l'entrevistat.
2. Definició de les escoles estrangeres i opinió del personal implicat.
3. Aspectes sobre el professorat que imparteix docència en aquests centres.
4. Característiques de l'alumnat.

2.3. Procediment

La cerca va començar a partir de la llista de centres registrats amb oferta educativa en el curs 2016-2017 facilitada per la Conselleria d'Educació i Universitat del Govern de les Illes Balears. Es va elaborar una entrevista semiestructurada per a la recollida d'informació. Durant els mesos d'abril i maig es va establir el contacte amb els centres per demanar-los la col·laboració en l'estudi que realitzam i, posteriorment, es varen dur a terme les entrevistes per via telefònica.

3. RESULTATS

En la recerca s'han trobat un total de catorze centres registrats a la Conselleria d'Educació i Universitat com a centres de docents estrangers (CDE), dels quals dotze estan registrats a Mallorca i dos a Eivissa. En la taula I es pot observar la relació de centres d'aquest tipus que hi ha registrats a les Illes Balears. Del total dels centres amb els quals es va contactar, només quatre (28,5%) varen acceptar col·laborar en aquest estudi: Eurocampus, Lycée Français, Collège Français d'Ibiza i Morna International College.

QUADRE I. CENTRES REGISTRATS COM A CDE SEGONS LES DADES DE LA CONSELLERIA D'EDUCACIÓ I UNIVERSITAT EL CURS 2016-2017			
Illa	Localitat	Centre	Nacionalitat
Mallorca	Calvià	Balears International College	Anglaterra
	Calvià	King Richard III College	Anglaterra
	Marratxí	The Academy Colegio Bilingüe	Anglaterra
	Palma	Bellver International College	Anglaterra
	Palma	Colegio Sueco	Suècia
	Palma	Lycée Français	França
	Palma	Deutsche Schule Mallorca Eurocampus	Alemanya
	Palma	EDIB Centre Docent Estranger	
	Palma	Happy Faces	
	Palma	Queen's College	Anglaterra
	Palma	Escola Global	
		Manacor	R. Nadal International School
Eivissa	Sant Josep de sa Talaia	Collège Français d'Ibiza	França
	Santa Eulàlia des Riu	Morna International College	Anglaterra

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria d'Educació i Universitat.

A l'hora de definir quins aspectes caracteritzen un col·legi estranger, les persones entrevistades estan d'acord a assenyalar que són centres internacionals amb un sistema educatiu estranger, però adaptat al sistema educatiu nacional i compatible amb el currículum local. També fan ressaltar el

valor de la diversitat de nacionalitats i la pluralitat, així com un eix principal basat en l'aprenentatge d'idiomes. En el cas d'Eurocampus, consideren que és una necessitat, atesa la quantitat important de població alemanya, que sol ser fluctuant i que passa a l'illa una mitjana de tres anys. Altres escoles com Lycée Français o Collège Français d'Ibiza reconeixen expressament el valor de l'obertura a l'entorn més proper, amb la cultura i la llengua que s'utilitzen al context local. Quant als elements fonamentals dels centres, destaquen de forma unànime l'estudi dels idiomes, amb l'objectiu que els alumnes acabin el procés educatiu sent poliglotes. Un altre dels aspectes que reconeixen com a fonamentals és la possibilitat d'obtenir estudis homologats i vàlids tant a Espanya com en els sistemes educatius dels seus respectius països d'origen. Els col·legis francesos coincideixen que el laïcisme i la neutralitat en l'ensenyament dels seus centres és un aspecte fonamental. En general, hi ha consens en relació amb la importància de fomentar valors de tolerància, respecte i obertura al món, així com desenvolupar en els alumnes el sentit crític i una actitud activa en les situacions d'aprenentatge. En relació amb el model educatiu que segueixen, trobam que en general tots els centres entrevistats es regeixen pel sistema educatiu d'un país estranger i es basen en plans espanyols per a l'estudi de castellà i català. En el cas de Lycée Français i Collège Français d'Ibiza segueixen els plans educatius del sistema francès, Morna International College es regeix pel sistema educatiu britànic i Eurocampus segueix el model educatiu alemany. Els models educatius que utilitzen posen el valor en el caràcter internacional i la possibilitat que els alumnes continuïn els estudis sense cap problema tant en centres del territori nacional com dels països dels sistemes educatius que segueixen. Alguns centres com el Lycée Français destaquen que apliquen un model educatiu centrat en l'alumne, intentant-se adaptar a les necessitats concretes que presenta cadascun, ja que entenen que cada alumne és diferent i té el seu propi ritme d'aprenentatge.

Quan els demanam les diferències que poden trobar en relació amb els centres normatius, coincideixen a remarcar el paper del model educatiu, que aposta per un sistema basat en l'aprenentatge significatiu i el treball per projectes. Concretament, en el cas de Morna International College, emfatitzen la major flexibilitat als programes d'estudi, ja que, per exemple, el batxillerat no funciona per itineraris, sinó per una combinació d'assignatures optatives. A més, assenyalen que els resultats finals estan controlats de forma externa per organitzacions independents. Lycée Français posa l'èmfasi en la diferència quant a les tècniques d'aprenentatge, més basades en la comprensió del material i no únicament en la memorització dels continguts. En relació amb les diferències amb la resta de les escoles normatives, Collège Français d'Ibiza i Eurocampus destaquen que la principal diferència amb els col·legis de les Illes Balears és la llengua vehicular d'ensenyament. D'altra banda, estan d'acord a afirmar que, quant a continguts curriculars, els objectius i els coneixements són similars i és precisament aquest aspecte el que permet la convalidació amb els estudis espanyols. També fan ressaltar el valor afegit de l'aprenentatge de l'idioma local com a font d'inclusió cultural.

Tots els centres entrevistats són privats i es financen exclusivament a partir de les despeses d'escolaritat dels alumnes, per la qual cosa no reben diners provinents de fons públics, a excepció de Collège Français d'Ibiza, que té doble gestió: d'una banda, l'associació de pares d'alumnes i, de l'altra, l'Agència d'Ensenyament de Francès a l'Estranger (AEFE), que és un organisme independent del Ministeri d'Educació francès però del qual rep suport. En relació amb la convalidació d'estudis, tots els centres tenen els certificats oportuns perquè els títols siguin equivalents tant en el sistema britànic com en el francès o l'alemany. Per tant, en principi no hi hauria d'haver cap problema per

passar del sistema educatiu espanyol a un d'estranger i al revés, l'únic inconvenient és el coneixement de la llengua vehicular. En el cas d'Eurocampus estan en procés de convalidació del batxillerat i la selectivitat, però els estudis de primària estan homologats. En tots els centres estan incorporats els continguts corresponents a les assignatures de castellà i català, com és Llengua i Literatura. En la resta de les assignatures, els continguts o les competències són pràcticament els mateixos que en el sistema espanyol, però canvia la metodologia d'ensenyament.

En relació amb el procés de selecció del professorat, els centres tenen una part important de docents estrangers, que procedeixen del país d'origen de l'escola i hi estan titulats i que coneixen el seu sistema educatiu, tret que l'assignatura sigui específicament d'un altre idioma (castellà, català...). Les entrevistes solen ser per telèfon i a Morna International College els conviden a visitar el col·legi i a fer alguna classe de mostra per poder veure el seu estil i com connecten amb els alumnes. A Collège Français d'Ibiza aquest tipus de professorat el contracta les ambaixades d'Espanya i França i la resta té contracte local. Expliquen que la nacionalitat dels professors no és tan rellevant, sempre que siguin titulats francesos o tinguin experiència en escoles franceses amb recomanacions. Com a formació específica del professorat, en totes les escoles es requereix almenys estar en possessió d'un màster. A França, fan un màster (en el qual ja tenen pràctiques) i al mateix temps es preparen per a les oposicions i, si ho aproven tot, van a la universitat a fer un any més de pràctiques ja específiques. Morna International College explica que les titulacions europees estan reconegudes, de manera que un professor titulat a Espanya pot fer classes al Regne Unit, tot i que ara es veurà el que passa amb el Brexit. Poden ser professors d'aquí, però que han treballat al país d'origen de l'escola, per la qual cosa en coneixen el funcionament i varen tenir immersió lingüística, que els fa aptes. A Eurocampus agraeixen que parlin alemany o que almenys l'entenguin una mica, però tampoc es tracta d'un requisit imprescindible, sempre que no sigui un problema a l'hora de desenvolupar els continguts específics.

A Morna International College s'organitzen en ràtios d'1 professor per 7 alumnes perquè funcioni bé el sistema, comptant amb els professors de suport. Les classes són d'un màxim de 22 alumnes i l'escola disposa de 75 professors, dels quals 70, aproximadament, estan a jornada completa. Lycée Français compta amb uns 45-50 professors. Collège Français d'Ibiza en té uns 27, però no tots a temps complet: a primària hi ha 10 aules i els professors estan tots a temps complet, però per a idiomes no sol haver-hi un professor a temps complet, hi ha l'equivalent a un, però són uns quants; a secundària no hi ha cap professor a temps complet, el màxim que fan són 21 o 22 hores i l'horari complet serien 27; fins i tot disposen d'un professor que solament fa 1,5 hores. Finalment, Eurocampus té una plantilla de 19 professors.

Tots els centres atenen els alumnes des dels 2 o 3 fins als 18 anys. Els últims cursos solen tenir menys alumnes, ja que els estudiants se'n van fora a seguir amb els estudis. A Collège Français d'Ibiza ens expliquen que 4t d'ESO forma part del segon cicle de secundària, ja que batxiller són 3 anys. A França no hi ha selectivitat i el batxiller és la porta d'entrada a la universitat. Tots els col·legis entrevistats també tenen una oferta àmplia d'activitats extraescolars, segons la demanda de l'alumnat. A Lycée Français ens expliquen que al nou centre construeixen, per al següent curs, infraestructures noves i fomentaran més les activitats extraescolars, sobretot les esportives i les musicals. Lycée Français és l'escola amb més alumnes, 515, seguida per Morna International College,

que en té 500, i ens indica que a primària hi ha més alumnes que a secundària, ja que el creixement ha estat recent. Esperen que el creixement per a l'any que ve sigui de 30 alumnes més que aquest curs, però seran 60 noves matrícules i 30 alumnes que se'n van del col·legi. Com que han crescut, tenen plaça en la majoria dels cursos. El col·legi està plantejat per tenir dues classes per curs, però ara tenen espai per ampliar a tres per grup, per la qual cosa no han hagut de rebutjar alumnes. Anteriorment, en algun curs varen arribar al límit i tenien llista d'espera, però actualment no és l'habitual. Collège Français d'Ibiza té 290 places; alguns nivells s'omplen completament i altres encara tenen places lliures. En els últims anys de secundària tenen menys alumnes, com ja apuntava Lycée Français, i la segona part de l'institut és ensenyament a distància. A classe hi ha professors que els acullen com si estiguessin en una aula ordinària, però la matèria, els deures, etc. venen determinats i corregits per França, per l'equivalent de la UNED. Aquí tenen pocs alumnes i estan tots junts amb un o potser dos professors quan necessiten reforçar assignatures de la seva especialitat. Finalment, a Eurocampus tenen 115 alumnes.

Com a requisit dels alumnes, en la majoria és primordial l'idioma, menys a Lycée Français, que no té cap criteri de selecció i la majoria d'alumnes són espanyols. En canvi, el coneixement de l'idioma o l'edat –ja que com més joves són els alumnes més fàcilment poden adquirir l'idioma i no és tan necessari el domini de la llengua– són primordials en la resta dels centres educatius. A Collège Français d'Ibiza valoren si és un projecte a llarg termini (si l'alumne vol estudiar fora o els pares es muden), així com el context familiar i el projecte individual en el cas que no sàpiguen l'idioma i ja siguin grans. A Morna International College, quan són més grans, també valoren els informes dels seus antics col·legis i, si venen d'un sistema educatiu que no és l'anglès, fan un estudi del seu nivell per comprovar si serà viable que ho puguin aconseguir, per la qual cosa valoren la capacitat d'adquirir la llengua en un temps raonable. De vegades posen un programa de reforç de l'idioma i, sempre que els informes de col·legis anteriors siguin positius (sobretot de comportament), no tenen problema. A Eurocampus han de parlar alemany, ja que per adquirir els coneixements és imprescindible.

Un dels motius principals dels pares per a l'elecció d'aquest tipus de col·legis és que els seus fills aprenguin un idioma nou. A Eurocampus, la majoria de les famílies són alemanyes que pensen quedar-se uns anys i després tornar o els pares varen ser estudiants del col·legi, per exemple a Barcelona o Madrid. Un altre dels motius més anomenats per tres dels centres, menys per Eurocampus, és tenir un altre sistema educatiu, un altre estil d'aprenentatge diferent a l'espanyol. Morna International College anomena les oportunitats de poder accedir a estudis internacionals, pel bon reconeixement d'aquests centres. Lycée Français explica que molts pares hi apunten els seus fills pel fet que fomenten més l'esperit crític dels alumnes i Collège Français d'Ibiza destaca la multiculturalitat i el fet de tenir una xarxa d'escoles, ja que alguns pares van canviant de lloc i per a ells és la garantia de poder seguir el mateix sistema educatiu, el mateix ensenyament i el mateix idioma. Finalment, Collège Français d'Ibiza i Lycée Français anomenen també el laïcisme i Lycée Français, sobre el laïcisme, concreta que no és l'argument que ve primer, però sí que es té en compte al final de tot.

Com a principals motius de preocupació dels pares, Collège Français d'Ibiza i Lycée Français indiquen el fet de no parlar l'idioma principal de l'escola i no poder ajudar els seus fills. Una altra preocupació

a Collège Français d'Ibiza és el futur dels seus fills, que aconseguixin tenir el màxim de possibilitats, i a Morna International College esmenten el fet d'assegurar la compatibilitat amb el seu país perquè puguin estudiar allà, així com si podran finançar els estudis durant tota l'escolaritat, sobretot en temps de crisi. A Eurocampus no solen tenir dubtes, ja que la majoria són alemanys i saben com funciona, l'únic dubte ve dels espanyols, ja que a Espanya infantil està separat per cursos i allà tots els infants estan en un mateix curs.

Eurocampus afegeix que no té orientació pedagògica al centre, perquè la persona que tenien fins l'any passat va tornar a Alemanya. Això sí, disposen d'uns quants psicòlegs infantils alemanys a l'illa i, si fa falta, se'ls deriven els alumnes. Lycée Français té un director tècnic d'estudis espanyols, que s'encarrega de la convalidació dels estudis, així com un conveni amb una fundació de psicopedagogia en què treballen amb psicòlegs, logopedes i psicopedagogs, els professionals de la qual hi van dues vegades per setmana. Lycée Français pertany a una xarxa en la qual, en grans línies, es fa pràcticament el mateix tant a Madrid com a Nova York. Es reuneixen entre companys dels diferents centres i tenen projectes comuns. Molts van a Madrid dos o tres dies a l'any per dur a terme una formació contínua. Lycée Français de Palma pertany a una associació sense ànim de lucre que es diu la Missió Laica Francesa (MLF), que té 140 o 150 centres educatius per tot el món.

4. DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS

La literatura sobre els centres escolars estrangers és molt escassa, per la qual cosa utilitzar-la per fer-se una idea de la realitat i de les característiques d'aquestes escoles és molt complicat. Seria important que es duguessin a terme més estudis sobre el tema en qüestió per poder aprofundir-hi més. Sobre les implicacions positives i negatives del bilingüisme sí que es pot trobar més informació. Les escoles avaluades ens informen que s'inclouen dins el Programa d'Educació Bilingüe, en què n'hi ha el doble de primària que de secundària.

Les escoles estrangeres presenten moltes altres característiques definitòries. Quant al bilingüisme, actualment trobam més efectes positius que negatius. Entre els efectes positius podem observar major riquesa estilística i de vocabulari, expressió més variada en la comunicació, avantatges en transmissió d'informació, comprensió, verbalització, representació de la realitat, expressió de sentiments i potencials artístics, contrast contextual, accés a la interacció i individualització (Reina i Román, 2013), major consciència metalingüística (Lombardi, 1986), increment del control cognitiu, específicament el funcionament executiu (Bialystok, *et al.*, 2005) i flexibilitat mental (Bialystok i Shapero, 2005).

El tipus de programes i models influeixen en el bilingüisme real dels seus estudiants, de manera que els models pluralistes, en què les dues llengües són utilitzades igual, són el millor sistema (Reina i Román, 2013). També és molt important el professorat en aquests models, i ha de dominar la llengua de forma nativa o quasi i ha de tenir una preparació lingüística i metodològica apropiada (Castro, 2002).

A les Illes Balears trobam 14 centres registrats a la Conselleria d'Educació i Universitat. Les escoles pertanyen als sistemes anglès (britànic i americà), suec, francès i alemany. Aquestes escoles es caracteritzen per seguir un sistema educatiu estranger, adaptat al sistema educatiu nacional

i compatible amb aquest últim. Hi trobam diversitat de nacionalitats, pluralitat i aprenentatge d'idiomes. Fomenten en els alumnes valors de tolerància, respecte i obertura al món, així com el sentit crític i una actitud activa en l'aprenentatge.

Respecte al model educatiu, segueixen el del seu país d'origen, així com plans espanyols i autonòmics per a l'estudi dels idiomes i les cultures locals (castellà i català). A diferència dels centres normatius tradicionals, els centres estrangers aposten més per l'aprenentatge significatiu i el treball per projectes, així com per la flexibilitat en els itineraris a seguir i major control extern en els resultats finals. Una altra diferència és l'aprenentatge real de més d'una llengua. De totes maneres, els objectius i els continguts curriculars són similars, fet pel qual es permet la convalidació amb els estudis espanyols. Els centres són privats i es financen exclusivament amb les despeses que assumeixen els alumnes, menys Collège Français d'Eivissa, que és de doble gestió i també hi aporta fons l'AEFE, organisme independent del Ministeri d'Educació francès.

En relació amb el procés de selecció del professorat, els centres esmentats tenen una part majoritària del professorat que és internacional, provinent del país d'origen de l'escola, ja que són nadius i coneixen el sistema educatiu, tret de les assignatures d'un altre idioma, com castellà i català. La seva formació, com a Espanya, implica un màster en formació del professorat. Valoren molt l'experiència en les escoles d'origen, per conèixer el sistema educatiu i la seva filosofia. A primària els professors solen estar a jornada completa, però a secundària no arriben al mínim d'hores per poder estar-hi. Ens indiquen que aquests tipus d'escoles s'estan ampliant i de cada vegada compten amb més professorat, com Morna International College, l'escola amb més docents, que en té un total de 75.

L'edat dels alumnes va dels 2 o 3 anys als 18 i, en els darrers cursos, solen tenir menys alumnes ja que molts van a estudiar fora. Tots els centres tenen una oferta àmplia d'extraescolars, que va variant segons la demanada dels estudiants. L'escola amb més alumnes és Lycée Français, la segona amb més professors (45-50) i, quasi amb el mateix nombre hi ha l'escola anomenada anteriorment amb més professors, Morna International College, amb 500 alumnes. Els requisits principals que han de complir els alumnes, sobretot si no es troben en els primers anys d'escolarització, és el coneixement de l'idioma. Alguns centres, si els alumnes són grans, valoren un projecte a llarg termini, com un canvi de residència, o tenen en compte les qualificacions de les escoles anteriors.

Els pares elegeixen aquest tipus d'escoles principalment per afavorir que els seus fills aprenguin un idioma nou, o perquè són estrangers i tenen plans de quedar-se a l'illa un període curt i volen que els seus fills no perdin el fil, ja que tornaran al sistema anterior. Un altre motiu és que aquests centres tenen un estil d'aprenentatge diferent a l'espanyol, que fomenta més l'esperit crític dels alumnes, a més de possibilitar l'accés a estudis internacionals. Els motius de preocupació de les famílies solen anar relacionats amb el fet de no parlar l'idioma principal de l'escola i no poder ajudar els seus fills amb els deures, així com assegurar la compatibilitat amb el país de destí perquè puguin anar allà a estudiar. En temps de crisis, sobretot, la preocupació també és si podran fer-se càrrec de les despeses durant tota l'escolaritat.

Malgrat el nombre creixent de centres estrangers en les últimes dècades, no es coneixen les xifres exactes sobre la seva repercussió en la comunitat educativa. La informació a la qual es pot tenir

accés és molt limitada i no permet realitzar anàlisis i extreure conclusions. A partir d'aquest estudi, la proposta de futur passa per ampliar la informació sobre aquest tipus de centres educatius, els seus fonaments i els perfils d'alumnat i professorat.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Ardila, A. (2012). Ventajas y desventajas del bilingüismo. *Forma y función*, 25(2), 99-114. Recuperat de <http://revistas.unal.edu.co/index.php/formayfuncion/article/view/39833/41754>.
- Bialystok, E., Craik, F.I., Gray, C., Chau, W., Ishii, R., Gunji, A. i Pantev, C. (2005). Effect of bilingualism on cognitive control in the Simon task: evidence from MEG. *Neuroimage*, 24, 40-49. doi:10.1016/j.neuroimage.2004.09.044.
- Bialystok, E. i Shapero, D. (2005). Ambiguous benefits: the effect of bilingualism on reversing ambiguous figures. *Developmental Science*, 8, 595-604. doi:10.1111/j.1467-7687.2005.00451.x.
- Castro, R. (2002). *Bilingual Education: A Reference Handbook*. Santa Barbara, CA: ABC-CLIO, Inc.
- Gollan, T. H., Montonya, R. I. i Werner, G.A. (2002). Semantic and letter fluency in Spanish-English bilinguals. *Neuropsychology*, 16, 562-576. doi:10.1037//0894-4105.16.4.562.
- Lombardi, J. (1986). The metalinguistic abilities of bilingual subjects. *Rassegna Italiana di Linguistica Applicata*, 18, 103-114. Recuperat de <https://eric.ed.gov/?id=EJ376411>.
- Mascaró, A. i Crespi, M. J. (2016). *Escoles lliures: passat present i futur*. Anuari de l'Educació de les Illes Balears. Palma: Fundació Guillem Cifre de Colonya.
- Prieto, J. J. (2016). Los colegios extranjeros, una herramienta de la diplomacia. *Revista Ausbanc*, (308), 40-43. Recuperat de <http://eprints.ucm.es/37553/1/Los%20colegios%20extranjeros%2C%20una%20herramienta%20de%20la%20diplomacia.pdf>.
- Toppelberg, C. O., Medrano, L., Pena, L., i Nieto, A. (2002). Bilingual children referred for psychiatric services: associations of Language disorders, Language skills, and psychopathology. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 41(6), 712-722. doi:10.1097/00004583-200206000-00011.
- Ramos, F. (2007). Programas bilingües y formación de profesores en Andalucía. *Revista Iberoamericana de Educación*, 44, 133-146.
- Reina, R. i Román, V. (2013). Factores que inciden en la realización de experiencias pedagógicas bilingües exitosas: Breve revisión. *UNACIENCIA. Revista de Estudios e Investigaciones*, (10). Recuperat de <http://revistas.unac.edu.co/index.php/Unaciencia/article/view/143>.
- Vásquez, L. M. (2009). Cognitive advantages of balanced bilingualism. *Revista Pensamiento Actual*, 9 (12-13), 69-78. Recuperat de <http://revistas.ucr.ac.cr/index.php/pensamiento-actual/article/view/2837/2759>.